

neplatí pro zvláště stanovené většiny, které upravuje ústava nebo organické zákony, jakož i ty, jež stanoví jednací řády komor pro volby.

(3) Senátoři a poslanci hlasují osobně a nemohou odevzdání hlasu na nikoho přenášet.

Čl. 80.

Plenární schůze komor jsou veřejné, pokud příslušná komora nerozhodla absolutní většinou nebo na základě jednacího řádu o opaku.

Kapitola II

Příprava zákonů

Čl. 81.

(1) Organické zákony jsou takové zákony, jež se týkají rozvoje základních práv a veřejných svobod, a ty jimiž se schvalují autonomní statuty a všeobecný volební zákon, jakož i další zákony, o kterých to ústava stanoví.

(2) Schválení, změna nebo zrušení organických zákonů vyžaduje v závěrečném hlasování absolutní většinu Kongresu pro ucelený návrh.

Čl. 82.

(1) Cortes Generales mohou přenášet na vládu pravomoc, vydávat nominy se sílou zákona, s výjimkou těch věcí, jež jsou uvedeny v čl. 81.

(2) Toto zákonodánné zmocnění musí být provedeno základním zákonem, jestliže se jedná o tvorbu textů obsahujících různé články anebo obyčejným zákonem, jestliže jde o sloučení více zákonných textů do jednoho společného.

(3) Zákonné zmocnění musí být vládě uděleno výslovně s určením konkrétního obsahu a při udání lhůty pro jeho provedení. Zmocnění pomine, jakmile vláda odpovídající normu uveřejní. Zmocnění nelze udělit v tichosti a nebo na neomezenou dobu. Rovněž není dovoleno přenášet toto zmocnění na další úřední instance, které nejsou s vládou totožné.

(4) Základní zákony vymezují přesné cíle a obsah zákonného zmocnění a stanoví zásady a kritéria, podle nichž je třeba postupovat.

(5) Zmocnění pro slučování právních textů určí normativní okruh, na nějž se zmocnění vztahuje; udá zejména, zda je zmocnění omezeno na prostou formulaci určitého textu, anebo, zda zahrnuje také uspořádání, vyjasnění a harmonizaci právních textů, jež je třeba připravit a spojit.

(6) Aniz by se omezila přístupnost soudů, mohou zmocňovací zákony v každém případě určit další kontrolní mechanismy.

Čl. 83.

V žádném případě není přípustné, aby základní zákony:

- a) zmocňovaly ke změně základního zákona samého;
- b) stanovily pravomoc k vydání norem se zpětným účinkem.

Čl. 84.

Dostane-li se návrh zákona nebo návrh změny do rozporu s platným zákonodánným zmocněním, může vláda odeprít jeho projednání. V tomto případě může být předložen návrh na plné nebo částečné zrušení zmocňovacího zákona.

Čl. 85.

Vládní nařízení, jež obsahují delegované zákonodárství se označují jako zákonná nařízení (decretos legislativos).

Čl. 86.

(1) V případě mimořádné a naléhavé nutnosti může vláda vydávat provizorní zákonná opatření ve formě dekret-zákonů (decretos – leyes), jež se však nesmějí týkat základních institucí státu, práv, povinností a svobod občanů dle titulu I, správy autonomních společenství nebo všeobecné úpravy volebního práva.

(2) Dekret-zákony musí být neprodleně a v plném rozsahu předloženy Kongresu k poradě a hlasování, v době kdy nezasedá, musí být za tímto účelem svolán do třiceti dnů po vyhlášení dekret-zákonů. Kongres se musí v této lhůtě výslovným způsobem vyjádřit o jejich potvrzení nebo zrušení. K tomuto účelu stanoví jednací řád zvláštní zkrácenou proceduru.

(3) V rámci lhůty stanovené předchozím odstavcem mohou Cortes Generales projednávat dekret-zákony, jako zákonodánné návrhy prohlášené za naléhavé.

Čl. 87.

(1) Zákonodánnou iniciativu má podle ústavy a jednacího řádu obou komor vláda, Kongres a Senát.

(2) Shromáždění autonomních společenství mohou požádat vládu o přijetí návrhu zákona anebo návrh zákona předložit předsednictvu Kongresu, přičemž mohou být odůvodněním návrhu před komorou pověřeni nejvýše tři členové Shromáždění.

(3) Organický zákon upravuje způsoby provádění, jakož i předpoklady pro lidovou iniciativu k předložení zákonodánných návrhů. V každém případě se

vyžaduje nejméně pětsctisíc ověřených podpisů. Lidová iniciativa se nepří-
pouští ve věcech, které má upravit organický zákon, ve věcech daňových a v
otázkách mezinárodní povahy, jakož i o právu mílosti.

Čl. 88.

Návrhy zákonů schvaluje ministerská rada, která je spolu s odůvodněním
a připojením všech potřebných podkladů předloží Kongresu.

Čl. 89.

(1) Porada o návrzích zákonů se provádí podle jednacího řádu komor; při-
tom nesmí výsada přednosti pro vládní návrhy zákonů stát v cestě výkonu
zákonodánné iniciativy podle čl. 87.

(2) Návrhy zákonů, jež jsou předmětem jednání Senátu podle čl. 87, se
předkládají jako návrhy pro jednání Kongresu.

Čl. 90.

(1) Po přijetí návrhu obvyčejného zákona nebo organického zákona Kongre-
sem, uvědomí o tom předseda Kongresu neprodleně předsedu Senátu, který
předloží text Senátu k projednání.

(2) Během dvou měsíců po obdržení textu může Senát odůvodněným pro-
hlášením uplatnit své veto anebo vnést pozměňovací návrhy. Veto musí být
schváleno absolutní většinou. Návrh nemůže být králem předložen ke schválení,
pokud Kongres v případě veta původní text neschválí absolutní většinou nebo
po uplynutí dvou měsíců po vyslovení veta ho neschválí prostou většinou
nebo pozměňovací návrhy prostou většinou přijme nebo odmítne.

(3) Časový úsek dvou měsíců pro předložení veta nebo pozměňovacích
návrhů Senátem se zkracuje na 20 dní, jestliže vláda nebo Kongres prohlásí
návrh za naléhavý.

Čl. 91.

Kráľ schvaluje zákony na nichž se usnesly Cortes Generales během 15 dní;
vyhláší je a nařizuje jejich neprodlenou publikaci.

Čl. 92.

(1) Politická rozhodnutí mimořádného dosahu mohou být předložena po-
radnímu referendu občanů.

(2) Referendum je vyhlášeno králem na návrh ministerského předsedy a po
předchozím schválení Kongresem poslanců.

(3) Organický zákon upravuje podmínky a postup u různých druhů refe-
renda, jež stanoví ústava.

Kapitola III

Mezinárodní smlouvy

Čl. 93.

Organickým zákonem může být schváleno uzavření smluv, kterými se vy-
kon kompetencí odvozených z ústavy přenáší na mezinárodní organizaci nebo
instituci. Záruky za provádění těchto smluv, jakož i rozhodnutí, jež přijaly
mezinárodní nebo nadnárodní organizace, kterým byly kompetence přenese-
ny, přislouží podle povahy věci Cortes Generales nebo vládě.

Čl. 94.

(1) Souhlas státu k uzavření smluv nebo dohod vyžaduje předchozího
zmocnění Cortes Generales v těchto případech:

- a) smlouvy politické povahy;
  - b) smlouvy nebo dohody vojenské povahy;
  - c) smlouvy nebo dohody, jež se týkají územní celistvosti státu nebo základ-
ních práv a základních povinností, uvedených v titulu I;
  - d) smlouvy nebo dohody, jež obsahují povinnosti vzáhuující se ke státnímu
rozpočtu;
  - e) smlouvy nebo dohody, jež podmiňují změnu nebo zrušení zákona nebo
vyžadují ke svému provedení zákonodánného opatření.
- (2) Kongres a Senát se neprodleně uvědomí o uzavření ostatních smluv
nebo dohod.

Čl. 95.

(1) Uzavření mezinárodní smlouvy obsahující ustanovení, jež jsou v rozpo-
rtnu s ústavou, vyžaduje předcházející změnu ústavy.

(2) Vláda nebo každá z obou komor může požádat Ústavní soud, aby zjistil
zda takový rozpor existuje či nikoli.

Čl. 96.

(1) Platně uzavřené mezinárodní smlouvy se stávají po jejich úředním zve-
řejnění ve Španělsku částí vnitrostátního právního řádu. Jejich ustanovení
mohou být zrušena, změněna nebo zbavena účinnosti pouze způsobem stano-
veným v těchto smlouvách samých anebo na základě obecných pravidel mezi-
národního práva.

(2) Pro zrušení mezinárodních smluv a dohod platí stejný postup, který
stanoví Článek 94 pro jejich schválení.

TITUL IV

Vláda a správa

Čl. 97.

Vláda řídí vnitřní a zahraniční politiku, civilní a vojenskou správu a obranu státu. Má vykonávací moc v souladu s ústavou a zákony.

Čl. 98.

(1) Vláda se skládá z ministerského předsedy, případně i místopředsedů, ministrů a jiných členů, určených zákonem.

(2) Ministerský předseda řídí činnost vlády a sjednocuje funkce dalších členů vlády, s výjimkou jejich přímé příslušnosti a odpovědnosti za oblast vlastní působnosti.

(3) Členové vlády nesmí vykonávat žádné jiné reprezentativní funkce než ty, jež jim jsou svěřeny parlamentním mandátem. Nesmějí vykonávat žádnou jinou veřejnou funkci a žádnou jinou činnost, vyprývajících z povolání nebo obchodu, než tu, jež je jim svěřena z vlastního úřadu.

(4) Zákon upravuje statut a neslučitelnosti členů vlády.

Čl. 99.

(1) Po každé nové volbě Kongresu a ve všech ostatních případech, jež předvidá ústava navrhuje král po předchozí poradě s reprezentanty, určenými politickými frakcemi stran v parlamentě zastoupených, prostřednictvím předsedy sněmovny kandidáta na úřad ministerského předsedy.

(2) Kandidát navržený podle odst. 1 předkládá Kongresu politický program jím vyvrácené vlády a pokládá otázkou důvěry.

(3) Vysloví-li Kongres tomuto kandidátovi důvěru absolutní většinou svých členů, jmenuje jej král ministerským předsedou. Nemá-li dosažena potřebná většina, koná se 48 hodin po prvním hlasování druhé hlasování o stejném návrhu. V tomto případě stačí pro vyslovení důvěry; hlasuje-li pro kandidáta prostá většina Kongresu.

(4) Nedojde-li po provedení těchto hlasování ke jmenování, projednají se další návrhy kandidátů způsobem, stanoveným v předchozích odstavcích.

(5) Jestliže během dvou měsíců po prvním hlasování nezíská žádný kandidát důvěru Kongresu, rozpustí král obě komory a vyhlašuje se spolupodpisem předsedy Kongresu nové volby.

Čl. 100.

Další členové vlády jsou jmenováni a propouštěni králem na návrh ministerského předsedy.

Čl. 101.

(1) Funkční období vlády končí, konají-li se všeobecné volby a v případech odmítnutí parlamentní důvěry podle ústavy anebo při odstoupení nebo smrti ministerského předsedy.

(2) Odstupující vláda zůstává v úřadě až do nástupu nové vlády.

Čl. 102.

(1) Ministerský předseda a ostatní členové vlády mohou být trestně stíháni před trestní komorou Nejvyššího soudu.

(2) Jde-li o žalobu pro velezradu anebo některý přečin proti bezpečnosti státu, spáchaný při výkonu úřadu, může být tato žaloba vznesena pouze z iniciativy čtvrtiny členů Kongresu a se souhlasem jeho absolutní většiny.

(3) Královské právo milosti je pro tento článek nepoužitelné.

Čl. 103.

(1) Veřejná správa slouží objektivním způsobem obecnému zájmu a pracuje podle zásad efektivnosti, správní hierarchie, decentralizace, dekoncentrace a koordinace a je plně podřízena zákonu a právu.

(2) Orgány státní správy se vytvářejí, jsou řízeny a koordinovány podle ustanovení zákona.

(3) Zákon upravuje statut úředníků veřejné správy, přístup k veřejným funkcím podle zásad vhodnosti a schopnosti, jakož i zvláštnosti při výkonu jejich odborových práv, neslučitelnost jejich funkce a záruky nestrannosti při výkonu jejich úřadu.

Čl. 104.

(1) Bezpečnostní síly a sbory, jež podléhají vládě, mají za úkol zajišťovat svobodný výkon práv a svobod, jakož i bezpečnost občanů.

(2) Organický zákon stanoví funkce, zásady, použití a statuty bezpečnostních sil a jednotek.

Čl. 105.

Zákon upravuje:

- a) úřad občanů na vypracování správních opatření a to přímo nebo prostřednictvím uznaných organizací a sdružení, jež se jich týkají;
- b) přístup občanů k archivům a registurům správy, kromě případů, jež se týkají bezpečnosti a ochrany státu, vyšetřování trestních činů a soukromého života osob;
- c) postup pro vydávání správních aktů, zauručujících, aby byly přiměřeně slyšeny osoby těmito akty dotčené.

Čl. 106.

(1) Soudy kontrolují nařizovací moc a zákonnost správní činnosti, jakož i sledování účelů, z nichž vychází.

(2) Soukromé osoby mají v rámci zákonů nárok na náhradu každé škody, způsobené jejich majetku a právům, jestliže tyto škody jsou následkem činnosti veřejných služeb. Vyňaty jsou případy vyšší moci.

Čl. 107.

Státní rada je nejvyšším poradním orgánem vlády. Organický zákon upravitel její složení a její působnost.

TITUL V

Vztahy mezi vládou a Cortes Generales

Čl. 108.

Vláda je za svou politiku kolektivně odpovědná Kongresu.

Čl. 109.

Obě komory a jejich výbory mohou požadovat prostřednictvím svých předsedů všechny potřebné informace a pomoc od vlády a jejich rezortů, jakož i všech státních úřadů a autonomních společenství.

Čl. 110.

(1) Obě komory a jejich výbory mohou vyžádat přítomnost členů vlády.

(2) Členové vlády mají přístup do schůzí komor a jejich výborů; mají právo být kdykoli slyšeni. Mohou požadovat, aby na těchto schůzích zprávy předkládali úředníci jejich rezortů.

Čl. 111.

(1) Vláda a kterýkoli její člen musí odpovídat na interpelace a dotazy, vznesené v obou komorách. Pro tento druh rozpravy stanoví jednacím řádem časové rozmezí nejméně jednou za týden.

(2) Každá interpelace může být zakončena usnesením, v němž vyjadřuje komora své stanovisko.

Čl. 112.

Ministerský předseda může po předchozím projednání v ministerské radě položit v Kongresu otázku důvěry ke svému vládnímu programu nebo v souvislosti s politickým prohlášením obecné povahy. Důvěra je vyslovena, hlasuje-li pro ni prostá většina poslanců.

Čl. 113.

(1) Kongres může poňnat vládu politicky k zodpovědnosti, jestliže schválí absolutní většinou návrh na vyslovení nedůvěry.

(2) Návrh na vyslovení nedůvěry musí být podepsán nejméně desetinou poslanců a musí navrhnout kandidáta na funkci ministerského předsedy.

(3) O návrhu na vyslovení nedůvěry nelze hlasovat dříve, než po uplynutí pěti dnů po jeho předložení. Během dvou prvních dnů této lhůty lze předkládat alternativní návrhy.

(4) Bude-li návrh na vyslovení nedůvěry Kongresem zamítnut, nesmí být navrhovatelé během téhož zasedání předložit žádný jiný návrh na vyslovení nedůvěry.

Čl. 114.

(1) Jestliže Kongres odmítne vláde vyslovit důvěru, oznámí tato králi, že odstoupí; nato je podle ustanovení článku 99 jmenován nový ministerský předseda.

(2) Jestliže Kongres přijme návrh na vyslovení nedůvěry, oznámí vláda králi své odstoupení. Kandidát, navrhovaný v návrhu na vyslovení nedůvěry, získává tímto okamžikem důvěru komory ve všech ohledech stanovených v čl. 99. Král jej jmenuje ministerským předsedou.

Čl. 115.

(1) Předseda vlády může po předchozím projednání v ministerské radě a se svou vylučnou odpovědností navrhnout rozpuštění Kongresu, Senátu nebo Cortes Generales, jež provede král. Rozpuštěcí dekret stanoví datum nových voleb.

(2) Byl-li předložen návrh na vyslovení nedůvěry, nelze předložit návrh na rozpuštění.

(3) K novému rozpuštění může dojít teprve rok po předchozím rozpuštění, nejde-li o případ, uvedený v čl. 99 odst. 5.

Čl. 116.

(1) Organický zákon upravuje stav pohotovosti, výjimečný stav a stav obležení, jakož i s tím související pravomoci a omezení.

(2) Stav pohotovosti vyhlásuje vláda nařizením, schváleným v ministerské radě, a to nejvýše na dobu patnácti dnů. Kongres, jež musí být k tomuto účelu neprodleně svolán a bez jehož souhlasu nelze uvedenou lhůtu prodloužit, se o tom uvědomí. V nařízení se stanoví vymezení území, na které se důsledky vyhlášení vztahují.

(3) Výjimečný stav vyhlásuje vláda nařízením, schváleným ministerstvou radou po předchozím souhlasu Kongresu. V tomto schválení a ve vyhlášení výjimečného stavu musí být výslovně určeny jeho účinky, území, na které se vyhlášení vztahuje a jeho trvání, jež nesmí překročit třicet dnů; může však být o stejnou dobu a za stejných podmínek prodlouženo.

(4) Stav obložení se vyhlásuje pouze na návrh vlády, a to absolutní většinou Kongresu. Kongres určí územní oblast, trvání a podmínky.

(5) Během stavu pohotovosti, výjimečného stavu nebo stavu obložení nemůže být Kongres rozpuštěn. Obě komory jsou automaticky svolány, jedná-li se o dobu mimo jejich zasedání. Jejich činnost, jakož i činnost ostatních ústavních orgánů nesmí být během těchto stavů přerušena. Dojde-li po rozpuštění Kongresu nebo po uplynutí jeho mandátu k situaci, jež vede k vyhlášení jednoho z těchto stavů, vykonává pravomoci Kongresu jeho Sněly výbor.

(6) Vyhlášení stavu pohotovosti, výjimečného stavu a stavu obložení nemění princip odpovědnosti vlády a osob, které jednají jejím jménem podle ústavy a zákonů.

TITUL VI

Soudní moc

Čl. 117.

(1) Soudnictví vychází z lidu a je jménem krále vykonáváno soudci, kteří tvoří soudní moc; jsou nezávislí, nesesaditelní, vázáni zákonem a pouze jemu podřízeni.

(2) Soudci mohou být propuštěni, sesazeni, přeloženi, dáni do výslužby pouze z důvodů a se zárukami, které stanoví zákon.

(3) Výkon soudní moci prostřednictvím rozhodování a výkonu rozhodnutí přisluží ve všech druzích procesního postupu výlučně soudům, určeným zákony, a to na základě pravomoci a způsobu jednání stanovených těmito zákony.

(4) Soudy vykonávají pouze funkce stanovené v odstavci 3 a ony funkce, jež jim zákony k uskutečňování práva výslovně přikazují.

(5) Princip jednoty soudnictví je základem organizace a jednání soudů. Zákon upravuje při dodržení ústavních zásad výkon vojenského soudnictví v rozsahu přesně vymezeném, jakož i soudnictví v případě stavu obložení.

(6) Výjimečné soudy jsou nepřipustné.

Čl. 118.

Výkon rozsudků a všech ostatních závazných rozhodnutí soudců a soudů je

povinností; rovněž musí jim být poskytnuta pomoc, kterou v průběhu procesu a nebo při výkonu rozsudku požádají.

Čl. 119.

Soudnictví je bezplatné, stanoví-li tak zákon, v každém případě však pro osoby, jež nemají dostatek prostředků, aby vedly právní spor.

Čl. 120.

(1) Soudní činnost je veřejná, soudní řády mohou stanovit výjimky.

(2) Soudní řízení probíhá převážně jako ústní jednání, především v trestních věcech.

(3) Rozsudky musí být vždy odůvodněny a vyhlášují se veřejně.

Čl. 121.

Škody, které vzniknou justičním omylem nebo nesprávnou činností soudní správy, zakládají nárok na odškodnění státem podle zákona.

Čl. 122.

(1) Organický zákon o soudní moci upravuje složení, činnost a řízení soudů, jakož i právní postavení soudců z povolání, kteří tvoří jedno společné těleso, jakož i postavení personálu ve službách soudní správy.

(2) Generální rada soudní moci je jejím řídicím orgánem. Organický zákon upravuje její jednací řád, jakož i neslučitelnost u jejích členů a jejich funkcí a zejména pak jejich jmenování, povyšování, kontrolu a kázeňský řád.

(3) Generální rada soudní moci je složena z předsedy Nejvyššího soudu, který je v jejím čele, a z dvaceti členů jmenovaných králem na dobu pěti let, a to dvanácti soudců všech kategorií, podle ustanovení organického zákona; čtyři na návrh poslanecké sněmovny a čtyři na návrh senátu, v obou případech se souhlasem třípětinové většiny členů v obou komorách, a to z řad advokátů a ostatních právníků, vybraných osob, jejichž schopnost je uznávána a kteří mají více, než patnáctiletou zkušenost v právníckém povolání.

Čl. 123.

(1) Nejvyšší soud, jehož soudní působnost se vztahuje na celé Španělsko, je nejvyšším orgánem náležitosti práva, kromě oblasti ústavního soudnictví.

(2) Předseda Nejvyššího soudu je jmenován králem na návrh Generální rady soudní moci, způsobem, který stanoví zákon.

Čl. 124.

(1) Úkolem Státního zástupčího úřadu (El Ministerio Fiscal) kromě funkcí přenesených na jiné orgány je podporovat z úřední moci samé a nebo na návrh

dotčených osob činnost soudnicví na ochranu zákonnosti, práv občanů a veřejného zájmu, chřáněného zákonem. Přísluší mu také dozor nad nezávislostí soudů a péče o zájem společnosti před soudy.

(2) Státní zastupitelství vykonává své funkce prostřednictvím vlastních orgánů podle zásad jednotného postupu a hierarchického členění, a to vždy při dodržování zásad zákonnosti a nestrannosti.

(3) Základní statut Státního zastupitelství upravuje zákon.

(4) Generální státní zástupce je jmenován králem na návrh vlády a po slyšení Generální soudcovské rady.

Čl. 125.

Občané mohou podávat lidovou žalobu a účastnit se na soudnicví prostřednictvím instituce porotců způsobem, který stanoví zákon, v trestním řízení, jakož i v tradičních smírčích a rozhodčích tribunálech.

Čl. 126.

Kriminální policie podléhá při plnění svých úkolů zjišťování trestního jednání, vyhledávání a zatčení pachatele, soudcům, soudům a státnímu zastupitelství podle ustanovení zákona.

Čl. 127.

(1) Soudci, jakož i státní zástupci nesmějí po dobu trvání jejich úřadu přijímat žádné jiné veřejné úřady, ani náležet k politickým stranám nebo odborům. Zákon upravuje způsob a zvláštnosti pro sružení soudců a státních zástupců.

(2) Zákon stanoví neslučitelnost funkcí členů soudní moci tak, aby byla zajištěna jejich plná nezávislost.

TITUL VIII

Hospodářství a finance

Čl. 128.

(1) Celé bohatství země v jeho rozmanitých formách se podílí bez ohledu na jeho nositele zájmem obecného blaha.

(2) Veřejná iniciativa v hospodářském životě se uznává. Zákonem lze základní prostředky nebo služby, zvláště pak v případě monopolů, vyhradit veřejnému sektoru. Rovněž lze připustit zásahy do podnikání, jestliže to vyžaduje zájem obecného blaha.

Čl. 129.

(1) Zákon upraví způsoby spolupráce všech dotčených občanů na sociálním pojištění a na činnosti těch veřejných organizací, jejichž jednání přímo působí na úroveň života nebo na obecné blaho.

(2) Veřejná moc podporuje přiměřeným zákonodárcím účinné různé formy spolupráce v rámci podniků a družstev. Upraví také prostředky, které usnadní pracujícím přístup k vlastnicví výrobních prostředků.

Čl. 130.

(1) Veřejná moc usiluje o modernizaci a rozvoji všech hospodářských oblastí, zejména zemědělství, dobytčářství, rybnářství a řemesel, aby se tak vyrovnávala životní úroveň všech Španělů.

(2) Těmž účelu slouží zvláštní podpora horským oblastem.

Čl. 131.

(1) Stát může zákonem plánovat obecnou hospodářskou činnost s cílem ochrany obecných potřeb společnosti, vyrovnání a harmonizace rozvoje regionů a sektorů a podpory růstu příjmů a majetku, jakož i jejich spravlivějšího rozdělování.

(2) Vláda připravuje návrhy plánů v souladu s programy autonomních společenství a po poradě a za spolupráce s odbory a jinými svazy profesního zastoupení, podnikání a hospodářské činnosti. K tomu účelu se vytváří Rada, jejíž složení a funkce upraví zákon.

Čl. 132.

(1) Zákon upraví právní uspořádání majetku státu a obcí při ochraně zásad nezcizitelnosti, nepřemlčitelnosti a nezastavitelnosti.

(2) Majetek státu vymezuje zákon: v každém případě jsou jim pobřeží, pláže, výsostné vody a přírodní zdroje hospodářského území a pevnina.

(3) Majetek státu a kulturní dědictví národa, jejich správu, ochranu a udržování, upraví zákon.

Čl. 133.

(1) Základní pravomoc vybírat daně svěřuje zákon výhradně státu.

(2) Autonomní společenství a územní celky mohou v souladu s ústavou a se zákony stanovit daně a vybírat je.

(3) Každé zvýšení daní, posilující dávky ve prospěch státu, musí být stanoveno na základě zákona.

(4) Veřejná správa může přijímat finanční závazky a činit výdaje jen na základě zákonů.

Čl. 134.

(1) Vládě přísluší sestavení státního rozpočtu, jeho přezkoumání, známa a schválení náleží Cortes Generales.

(2) Státní rozpočet se sestavuje na jeden rok; obsahuje souhrn výdajů a příjmů veřejného sektoru a vyznačí v nich podíl příjmů, jejichž zdrojem jsou daně stanovené státem.

(3) Vláda musí Kongresu předložit nový státní rozpočet nejméně tři měsíce před uplynutím předchozího.

(4) Nebyli-li schválen rozpočtové zákon před prvním dnem příslušného účetního roku, platí dosavadní státní rozpočet automaticky až do platnosti nového.

(5) Po schválení státního rozpočtu může vláda předložit návrhy zákonů, které předpokládají zvýšení veřejných výdajů nebo snížení příjmů v příslušném účetním roce.

(6) Návrhy zákonů nebo poznamenávací návrhy, které předpokládají zvýšení úvěrů nebo snížení příjmů, vyžadují ke svému projednání souhlas vlády.

Čl. 135.

(1) Vláda může vydávat státní dluhopisy nebo přijímat úvěry pouze na základě zmocnění zákonem.

(2) Úvěry ke splácení státního dluhu cestou úrokových a kapitulových plateb jsou zásadně součástí výdajových položek státního rozpočtu; nemohou být měněny nebo upravovány, pokud odpovídají podmínkám emisního zákona.

Čl. 136.

(1) Účetní dvůr je nejvyšším orgánem účetní kontroly a přezkoumání hospodářské činnosti státu a veřejného sektoru. Je přímo podřízen Cortes Generales a vykonává jeho ověřovací a kontrolní funkce ohledně státních výdajů a příjmů jako jeho zástupce.

(2) Účty státu a veřejného sektoru se předkládají Účetnímu dvoru k přezkoumání. Aniž by bylo dotčeno jeho právo vlastních nálezů, předkládá Účetní dvůr Cortes Generales každoročně zprávu, v níž zjišťuje případná porušení pravidel, k nimž podle jeho názoru došlo, a odpovědnost, která z toho vyplývá.

(3) Členové Účetního dvora jsou stejně nezávislí a nesesaditelní a podřízeni stejnému předpisům o neshleditelnosti jako soudci.

(4) Organický zákon upravuje složení, organizaci a funkce Účetního dvora.

TTTUL VIII

Územní členění státu

Kapitola I

Obecné zásady

Čl. 137.

Státní území se člení na obce, provincie a ustavující se autonomní společenství. Všechny články jsou samosprávné při uskutečňování jim vlastních zájmů.

Čl. 138.

(1) Stát zajišťuje účinné uskutečňování zásady solidarity, stanovené článkem 2 ústavy tím, že působí k vytváření přiměřené a spravlivé hospodářské rovnováhy mezi různými částmi státního území; bere zvláštní ohled na situaci ostrovů.

(2) Rozdíly mezi stannými jednotlivých autonomních společenství nesmějí v žádném případě vést k hospodářským nebo sociálním privilegiím.

Čl. 139.

(1) Všichni Španělé mají na celém území státu stejná práva a stejná povinnosti.

(2) Žádný orgán nesmí učinit opatření, které přímo nebo nepřímo omezuje svobodu pohybu a pobytu osob, jakož i volný pohyb zboží na španělském území.

Kapitola II

Místní správa

Čl. 140.

Ústava zaručuje autonomii obcí, jež mají plnou právní subjektivitu. Jejich vládní a správní moc náleží příslušným obecním zastupitelstvům, jež sestávají ze starostů a obecních radních. Obecní radní jsou voleni občany své obce všeobecnými, rovnými, svobodnými, přímými a tajnými volbami způsobem, stanoveným v zákoně. Starostové jsou voleni obecními radními nebo občany. Zákon stanoví podmínky, za nichž lze použít otevřený systém občanských shromáždění.

Čl. 141.

(1) Provincie je místním celkem s vlastní právní subjektivitou, vytvořená seskupením obcí a územním dělením se zřetelem na úkoly spojené s činností státu. Každou změnu hranic provincií musí schválit Cortes Generales organickým zákonem.

(2) Autonomní vláda a správa provincií přísluší provinčním radám („Diputaciones“) a dalším reprezentativním korporacím.

(3) Spojování obcí je nezávislé na provinciích.

(4) Jednotlivé ostrovy, souostroví mají kromě toho vlastní správu v podobě ostrovních parlamentů („Cabildos“) a ostrovních rad.

Čl. 142.

Místní rozpočty musí mít dostatek prostředků k plnění funkcí, které zákon příslušným korporacím svěřuje. Tyto prostředky pocházejí v podstatné míře z vlastních daňových příjmů, jakož i z podílu na daních státu a autonomních společenství.

Kapitola III

Autonomní společenství

Čl. 143.

(1) K provedení práva na autonomii podle článku 2 ústavy mohou sousední provincie se společnými historickými, kulturními, a hospodářskými náležitostmi, ostrovní území a provincie tvořící historicky regionální celek, požadovat samosprávu a konstiturovat se podle ustanovení tohoto titulu, jakož i podle odpovídajících statutů, jakožto autonomní společenství.

(2) Iniciativu k zahájení procesu zřizování autonomie mají všechny příslušné provinční rady nebo jiní odpovídající orgány ostrovů, jakož i dvě třetiny obcí, jejichž obyvatelstvo tvoří nejméně většina oprávněných voličů každé provincie nebo každého ostrova. Tuto podmínku je třeba splnit do šesti měsíců po prvním rozhodnutí o autonomii některým z dorčených územních celků.

(3) Jestliže tato iniciativa neuspěje, může být opakována teprve po pěti letech.

Čl. 144.

Cortes Generales mohou z důvodů národního zájmu organickým zákonem:

a) schválit zřízení autonomního společenství, pokud jeho území neporušuje

je hranice provincie a pokud nejsou splněny předpoklady článku 143 odst. 1;

b) připadně autorizovat nebo schválit autonomní statut pro území, jež nejsou částí provinční organizace;

c) převzít samy iniciativu územních celků na něž se vztahuje čl. 143 odst. 2.

Čl. 145.

(1) Federace autonomních společenství je zásadně nepřipustná.

(2) Autonomní statuty mohou upravit předpoklady, podmínky a způsoby, podle nichž mohou autonomní společenství uzavírat navzájem dohody, jež se týkají provádění a záruk výkonu vlastních služeb, jakož i povahy a způsobu odpovídajícího styku s Cortes Generales. Ve všech ostatních případech vyžadují dohody o spolupráci mezi autonomními společenstvími schválení Cortes Generales.

Čl. 146.

Návrh statutu autonomie připravuje shromáždění, složené ze členů provinčních rad nebo příslušných orgánů ostrova dorčených provincií a z poslanců a senátorů v nich zvolených. Návrh se předkládá Cortes Generales, které jej projednají jako zákon.

Čl. 147.

(1) V rámci této ústavy obsahují autonomní statuty základní institucionální úpravu každého autonomního společenství; stát je uznává a chrání jako nedílnou součást svého právního řádu.

(2) Statuty autonomie musí obsahovat:

a) název společenství, který nejlépe vyhovuje jeho historické identitě;

b) vymezení jeho území;

c) pojmenování, organizaci a sídlo vlastních autonomních institucí;

d) kompetence, převzaté v rámci ústavy a základní podmínky pro převzetí jím odpovídajících služeb.

(3) Změna autonomních statutů se provádí způsobem v nich samých určeným a vyžaduje vždy souhlasu Cortes Generales cestou organického zákona.

Čl. 148.

(1) Autonomní společenství mohou převzít kompetence v těchto oblastech:

1. organizace institucí samosprávy;

2. zřízení hranic obcí na svém území a obecně ty funkce, jež připadají státu-

- ni správe ve vztahu k místním celkům a takové jejich přenesení, které připouští zákonodárství, upravující místní správu;
3. územní plánování, městská a bytová výstavba;
4. veřejné stavby; jejichž zřízení na jejich území je v zájmu autonomního společenství;
5. železnice a hlavní silnice, jež zcela probíhají pouze na území autonomního společenství, jakož i tam uskutečňovaná doprava nebo provoz kabelů;
6. vedlejší a sportovní přístavy, sportovní letiště a obecně takové přístavy a letiště, na nichž nedochází ke komerční činnosti;
7. zemědělství a dobytčářství v rámci obecného hospodářského zřízení;
8. horské a lesní hospodářství;
9. provádění ochrany životního prostředí;
10. plánování, výstavba a provoz vodáren, průplavů a zavodňovacích zařízení, jež jsou předmětem zájmu autonomního společenství; minerální a termální prameny;
11. vnitrozemské rybářství, pěstování ústic a vodních kultur, honitba a říční rybolov;
12. místní trhy a výstavy;
13. podpora hospodářského rozvoje autonomního společenství;
14. těmnesla;
15. muzea, knihovny a hudební konzervatoře, na nichž má autonomní společenství zájem;
16. péče o stavební a umělecké památky, na nichž má autonomní společenství zájem;
17. podpora kultury, bádání, a případně vyučování jazyka autonomního společenství;
18. podpora a organizace turistiky v rámci jeho území;
19. podpora sportovní činnosti a rekreace;
20. sociální péče;
21. zdravotní a hygiena;
22. dozor a ochrana nad vlastními budovami a zařízeními; koordinace a ostatní pravomoci ve vztahu k místní policii v míře určené organickým zákonem.

(2) Po uplynutí pěti let a změnou svých statutů mohou autonomní společenství okruh svých kompetencí postupně rozšiřovat uvnitř rámce, vymezěného v čl. 149.

Čl. 149.

(1) Státu přísluší vylučná kompetence v těchto oblastech:

1. úprava základních podmínek, jež zaručují rovnost všech Španělů při výkonu jejich ústavních práv a při plnění ústavních povinností;
2. státní občanství, přistěhovalecství a vystěhovalecství, práva cizinců a azylové právo;
3. mezinárodní vztahy;
4. obrana a ozbrojené síly;
5. soudní správa;
6. obchodní právo, trestní právo a výkon trestu; procesní právo s výjimkou nezbytných zvláštních úprav, jež vyplývají ze zvláštností materiálního práva autonomních společenství;
7. pracovní zákonodárství, aniž by bylo doručeno jeho provádění prostřednictvím orgánů autonomních společenství;
8. zákonodárství v oblasti občanského práva s výjimkou zachování, úprav a vývoje existujících práv civilních, občejných, a zvláštních práv v autonomním společenství v každém případě však pravidla, jež se vztahují na aplikaci a účinnost právních norem, občanskoprávní vztahy v souvislosti s formami manželství, organizace veřejných registrů a matrik, základní úprava smluvních povinností, pravidla pro řešení právních konfliktů a určení právních pramenů, v tomto posledním případě při dodržení norem občejeového a zvláštního práva;
9. zákonodárství v oblasti autorského práva a právní ochrany průmyslu a řemesel;
10. úprava cel a tarifů; zahraniční obchod;
11. měnová soustava; devizy, směnárství a konvertibilita; základy uspořádání úvěrového, bankovního a pojišťovacího podnikání;
12. zákonodárství o vahách a mírách, stanovení úředního času;
13. základy a koordinace obecného hospodářského plánování;
14. státní rozpočet a státní dluh;
15. podpora a obecná koordinace vědeckého a technického výzkumu;
16. zdravotní kontroly na hranicích; základy a obecná koordinace zdravotnictví; zákonodárství, týkající se farmaceutických produktů;
17. základní zákonodárství a ekonomická úprava sociálního zabezpečení, aniž by byl dotčen výkon jeho služeb prostřednictvím autonomních společenství;
18. právní základy veřejné správy a postavení jejich úředníků, přičemž musí

- být zaručeno stejně zacházení vůči všem, kteří jsou této správě podřízeni; stejně správní řízení s výjimkou zvláštností, jež vyplývají z vlastní organizace autonomních společenství; zákonodárství o nuceném vyvlastnění; základní zákonodárství o správních smlouvách a koncesích, jakož i systémech odpovědnosti všech částí veřejné správy;
19. námořní rybářství, s výjimkou kompetencí, jež byly přiznány autonomním společenstvím při úpravě tohoto sektoru;
20. obchodní loďstvo a propůjčování vlnajek; osvětlení pobřeží a námořní signály, přístavy a letiště obecného významu, kontrola vzdušného prostoru, letecké dopravy a letecké přepravy; povětrnostní služba a registrace letadel;
21. železnice a silniční doprava, jež procházejí územím více než jednoho autonomního společenství; obecné záležitosti dopravy; doprava motorovými vozidly; poštovní a telegrafní služba; nálezemní a podmořské kabely, jakož i záležitosti rozhlasu a rádiového spojení;
22. zákonodárství, uspořádání a koncese vodních zásob a vodního užití, jestliže vody protékají více než jedním autonomním společenstvím, jakož i schvalování elektrických instalací, jsou-li užívány ještě dalším autonomním společenstvím anebo jestliže dodávka energie opouští jeho vlastní území;
23. zákonné základy o ochraně životního prostředí s výjimkou pravomoci autonomních společenství k vydávání dalších ochranných předpisů; základy zákonné úpravy pro lesní oblasti, lesní hospodářství a dobytčářství;
24. veřejné stavby obecného zájmu nebo jejichž zřízení má význam pro více než jedno autonomní společenství;
25. základy úpravy těžby nerostů a energetické hospodářství;
26. regulace výroby, obchodu, vlastnictví a použití zbraní a třaskavin;
27. základní pravidla o organizaci tisku, rozhlasu a televize a všech prostředků společenské komunikace, s výjimkou působnosti autonomních společenství v souvislosti s potřebami jejich vývoje a provozu;
28. ochrana kulturního, uměleckého a architektonického dědictví španělska před vývozem a poškozováním; státní muzea, knihovny a archivy s výjimkou těch, které jsou ve správě autonomních společenství;
29. veřejná bezpečnost s výjimkou možnosti autonomních společenství vytvářet vlastní policejní síly způsobem, který upravují příslušné statuty v rámci ustanovení organického zákona;

30. úprava podmínek pro získání, vystavení a potvrzení akademických a profesionálních titulů a základní pravidla pro použití článku 27 ústavy s cílem zaručit plnění povinností veřejné moci na tomto poli;
31. statistika pro státní účely;
32. souhlas k provedení lidového hlasování.
- (2) Aniž by byly dotčeny kompetence jež mohou převzít autonomní společenství, pokládá stát podporu kultury za svou povinnost a za základní úkol a usnadňuje v souladu s autonomními společenstvími kulturní výměnu mezi nimi.
- (3) Ty záležitosti, které nejsou státu touto ústavou výslovně svěřeny, mohou být na základě příslušných statutů převzaty do působnosti autonomních společenství. Kompetence v záležitostech, které nejsou předmětem autonomních statutů, přísluší státu, jehož normy v případě konfliktu mají přednost ve všech věcech, jež nepatří do výlučné kompetence autonomních společenství. Státní právo doplňuje však v každém případě právo autonomních společenství.
- Čl. 150.**
- (1) Cortes Generales mohou ve věcech celostátní kompetence přenášet na jedno nebo více autonomních společenství pravomoc vydávat vlastní právní normy v rámci zásad, základů a směrnic, stanovených organickým zákonem. Aniž by byla dotčena působnost soudů, stanoví každý rámecový zákon způsobu parlamentní kontroly těchto právních norem autonomních společenství.
- (2) Stát může přenášet na autonomní společenství organickým zákonem z oblasti státní působnosti ty pravomocce, které jsou svou povahou pro takové přenesení vhodné. Zákon upraví v každém jednotlivém případě přidělí odpovídajících finančních prostředků, jakož i způsoby kontroly, kterou si stát vyhrazuje.
- (3) Stát může vydávat zákony, které obsahují potřebné zásady pro sledoocení právních ustanovení autonomních společenství. To platí též pro oblasti vyhrazené působnosti autonomních společenství, jestliže to vyžaduje obecný zájem. Tuto potřebu zjišťují Cortes Generales absolutní většinou v každé komoře.
- Čl. 151.**
- (1) Období pěti let, uvedené v odstavci 2 článku 48, nemusí být dodrženo, je-li iniciativa k zahájení procesu zřizování autonomie v rámci lhůty uvedené v odstavci 2 článku 143 kromě provinčních rad nebo jin odpovídajících pří-